

JUBILANTA

FRANCE BEZLAJ

Dr. France Bezljaj, redni profesor filozofske fakultete v Ljubljani in redni član SAZU je praznoval svojo šestdesetletnico. France Bezljaj se je rodil 19. septembra 1910 v Litiji. Gimnazijo je obiskoval v Kranju in v Ljubljani, kjer je leta 1931 maturiral. Slavistiko je študiral na filozofski fakulteti v Ljubljani in Pragi. Diplomiral je leta 1936. Že tri leta kasneje je doktoriral z delom *Oris slovenskega knjižnega izgovora*. Leta 1940 je postal suplent na II. gimnaziji v Ljubljani, kjer je z manjšimi prekinitvami med vojno poučeval slovenski jezik do leta 1950. Tega leta je bil imenovan za lektorja češčine na filozofski fakulteti v Ljubljani. Leta 1955 je postal znanstveni sodelavec inštituta za slovenski jezik pri SAZU, leta 1958 pa znanstveni svetnik pri istem inštitutu. V letu 1956 je nekaj časa honorarno predaval primerjalno slovansko slovnico in jezikoslovje na filozofski fakulteti v Ljubljani. Leta 1958 je postal izredni profesor za primerjalno slovansko jezikoslovje in leta 1963 redni profesor na oddelku za slovanske jezike in književnosti ljubljanske univerze. Leta 1964 je bil izvoljen za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Vodi etimološko-onomastično sekcijo inštituta za slovenski jezik SAZU in je predstojnik inštituta za slovensko narodopisje SAZU.

Področje Bezlajevskega znanstvenega in širšega kulturnega delovanja je zelo obsežno. Glavno težišče pa je v etimologiji in onomastiki. Slednja je, kot sam pravi, izredno važna za etimologijo, saj jo dopolnjuje, včasih pa je celo edini in zato dragocen vir za pojasnitev številnih besed.

Že v gimnaziji, še bolj pa v letih študija na univerzi, se je poglobljeno zanimal za vprašanja slovenskega jezika. To zanimanje so mu še povečala predavanja priznanih jezikoslovcev, ki so ljubljansko slavistiko dvignili na vidno mesto v Evropi. Med temi moram omeniti predvsem Frana Ramovša kot osrednjo in najpomembnejšo osebnost slovenskega jezikoslovja.

France Bezljaj se je že v študijskih letih posebno zanimal za glasoslovje. Za to področje jezikoslovja se je specializiral pri prof. Chlumskem, ko je v letih 1933–1937 študiral v Pragi. Predvojna Praga je bila nekakšna Meka evropske kulture in znanosti in v takem okolju si je mladi slavist pridobil izredno široko jezikovno in splošno razgledanost.

Odlično poznavanje fonetike je France Bezljaj dokazal pri raziskovanju slovenskega knjižnega izgovora. Tako je leta 1939 nastalo delo — doktorska disertacija *Oris slovenskega knjižnega izgovora*, ki je še vedno temeljna študija s področja slovenske fonetike.

Veliko svojega znanstvenega dela je Bezljaj posvetil tudi onomastiki, ki pri nas pred njim ni imela kdovekakj trdnih znanstvenih osnov. Iz skromnih Miklošičevih poskusov v tej smeri je dvignil slovensko onomastiko na raven samostojne jezikoslovne panoge. Njegovo delovanje in raziskovanje na tem področju je razvidno iz mnogih člankov, ki jih je o problemih onomastike objavljaj po različnih domačih in tujih jezikoslovnih revijah. Naj navedemo samo nekaj važnejših naslovov: *Krčevine*, *Zanimivosti iz toponomastike*, *O besedah in imenih*, *Stratigrafija Slovanov* v luči onomastike, *Današnje stanje onomastike pri Slovanih*, *Problematika slovenske onomastike*, *Slovensko imenoslovje*, *Slovenski imenotvorni proces itd.* Največji dosežek v znanstvenem raziskovanju onomastike pa je njegovo delo *Slovenska vodna imena* (dve knjigi, 1956 in 1963). Leta 1957 je za prvo knjigo dobil Prešernovo nagrado.

V Slovenskih vodnih imenih je obširno in izčrpno obdelana slovenska hidronimika in predstavlja nekakšen etimološki slovar vodnih imen, kot je zapisal ocenjevalec ob izidu knjige. Zaradi bogatega gradiva, ki je obdelano po svojstveni metodi, je to delo vsestransko pomembno za slovensko in slovansko jezikoslovje, predvsem pa za etimologijo.

V prvem obdobju svojega znanstvenega delovanja se je Bezljaj ukvarjal tudi z različnimi sintaktičnimi problemi v slovenščini. Znana je njegova študija *Doneski k poznavanju glagolskega aspekta*, SR I, 1948.

Sintezo Bezlajevskih pogledov na slovenski jezik in na vse, kar je povezano z njim, nam predstavlja knjiga *Eseji o slovenskem jeziku*. V prvem ciklusu esejev, *Blišč in beda slovenskega jezika*, je podal svoje poglede na slovenski jezik in oceno njegovega razvoja do danes. Ugotovitve so tehtne, izvirne in v mnogočem spreminjajo naše dosedanje mnenje o razvoju slovenskega jezika. V drugem ciklusu esejev, *Jezikovne priče slovenske etnogeneze*, nam na podlagi leksikološke analize osve-

tli številna zapletena jezikovna vprašanja. Na koncu nas seznani z nekaterimi zanimivostmi iz svoje etimološke »delavnice«.

Etimologija, osrednja tema Bezlajevega zanimanja, se kot rdeča nit vije skozi njegovo znanstveno delovanje. Že leta 1942 je začel sistematično zbirati gradivo za slovenski etimološki slovar, ki ga je pripravljala etimološka komisija SAZU (Ramovš, Nahtigal, Breznik, Grafenauer). Pozneje nadaljuje delo F. Bezljaj sam v okviru etimološko-onomastične sekcije inštituta za slovenski jezik SAZU. Po izidu poskusnega zvezka etimološkega slovarja slovenskega jezika (1963) je v tisku pripravljenih že nekaj snopičev. Etimološki slovar slovenskega jezika je Bezljajev življenjski cilj. V vrsti slovarjev, ki so jih že izdali in jih še izdajajo drugi slovanski narodi, bo prav zaradi specifičnosti slovenskega jezika izredno pomemben in zanimiv za slovansko in neslovansko jezikoslovje.

VIKTOR SMOLEJ

Petnajstega septembra je praznoval šestdesetletnico življenja predavatelj za slovaški jezik in književnost na filozofski fakulteti v Ljubljani, slovenski literarni zgodovinar in urednik Viktor Smolej.

Rodil se je v Prvačini pri Gorici, gimnazijo je obiskoval v Šentvidu nad Ljubljano, potem pa klasično gimnazijo v Ljubljani, kjer je leta 1929 maturiral. Na filozofski fakulteti v Ljubljani je v letih 1929-33 študiral južnoslovanske književnosti in srbohrvaški jezik. Slavistične študije je nadaljeval v Bratislavi, kjer se je posebej specializiral v slovastiki. Do začetka professorskega delovanja v Murski Soboti (1936) je bil urednik pri Mohorjevi družbi in Mladiki.

Po nemški zasedbi Štajerske je bil profesor Smolej izgnan v Srbijo, od koder se mu je po nekaj mesecih posrečilo vrniti v Ljubljano. Tu je deloval kot aktivist OF in jeseni leta 1943 odšel v partizane. Na osvobodjenem ozemlju je opravljal različne funkcije: v uredništvu Slovenskega poročevalca, kjer je uvedel kulturno rubriko, v upravnih službi in pri organizaciji šolstva.

Po osvoboditvi je do leta 1947 delal pri slovenskem ministrstvu za prosveto, nato je bil imenovan za lektorja slovaškega jezika na filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer dela še danes kot predavatelj za slovaški

Pomembno je poudariti, da je France Bezljaj v svojem dolgoletnem znanstvenem ustvarjanju prišel do čisto svojih, izvirnih metod. Zato ima njegovo delo toliko večjo vrednost, zato si je pridobil trden znanstveni ugled. Nadvse pomemben delež v slovenski slavistiki ima France Bezljaj tudi kot sodelavec in večletni urednik slavističnih glasil — Slavistične revije in Jezika in slovstva.

France Bezljaj je vedno aktivno spremljal tudi dogajanja v drugih, mejnih strokah in se nanja pogosto odzival z različnimi spisi. Kljub težavnim razmeram, v katerih je velik del svojega življenja živel in ustvarjal, je naš jubilar ostal človek velike vedrine in optimizma.

Ob njegovi šestdesetletnici mu želimo čimveč zdravih in uspešnih let, posebno pa želimo, da bi dokončal svoje življenjsko delo.

Janez Keber
SAZU Ljubljana

jezik in književnost. Za svoje dolgoletno in zaslužno delo je bil Viktor Smolej odlikovan z visokimi jugoslovanskimi odlikovanji, bratislavsko univerza Komenskega pa ga je leta 1964 odlikovala s svojim odličjem za zasluge pri širjenju in poglobljanju slovaško-slovenskih kulturnih stikov.

Profesor Viktor Smolej je kot izredno razgledan in tenkočuten poznavalec slovaškega jezika in književnosti med svojim več kot dvajsetletnim delom na filozofski fakulteti vzgojil vrsto mladih slovistikov, ki s svojim prevajalskim in drugim kulturnim delovanjem gojijo in krepijo poznavanje slovaške kulturne preteklosti in sedanjosti pri nas. Kot odličen pedagog in metodik je jubilar več let predaval tudi metodiko pouka slovenskega jezika in književnosti za naše slaviste.

Ob pedagoškem delu in proučevanju slovaškega jezika, literature in kulture pa je Smolej velik del svojega življenja in strokovnega zanimanja posvetil znanstvenemu raziskovanju slovenskih literarnozgodovinskih vprašanj. Kot neposrednemu udeležencu našega narodnoosvobodilnega boja mu je pri tem najbližja slovenska partizanska književnost. O njej je napisal in objavil številne tehne članke in študije; njegov pregled slovstva iz let 1941-45 (predavanje na slavističnem zborovanju v Mariboru 1954, izšlo v Pogovorih o jeziku in slovstvu 1955) velja še danes kot temeljno